

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Position paper nieuwe oevergrondwaterwinning Oasen

Geachte Statenleden,

Gedeputeerde Weverling heeft uw Staten op 30 september geïnformeerd over de nieuwe oevergrondwaterwinning van Oasen, die noodzakelijk is om te voldoen aan de stijgende drinkwaterbehoefte (PZH-2025-880033422). Vanwege veranderingen in drinkwatergebruik en zuiveringsprocessen is er vanaf 2030 een nieuwe drinkwaterbron nodig. Oasen, in samenwerking met de provincie Zuid-Holland en andere partners zoals de gemeenten Krimpenerwaard en Molenlanden, onderzoekt sinds 2019 zes potentiële locaties in de Alblasserwaard en Krimpenerwaard.

Milieueffectrapport

Een milieueffectrapport (MER)¹ is opgesteld om de gevolgen van de waterwinning op de zes onderzochte locaties te analyseren. De referentiesituatie voor het MER is 30 jaar na ingebruikname van de winning, dus het jaar 2063. Dit rapport vergelijkt de situatie in 2063 zonder winning met de situatie in 2063 mét de winning. Hierbij is opgevallen dat de theoretisch berekende maaiveld dalingen opmerkelijk hoger zijn dan de feitelijk gemeten dalingen. Oasen heeft bij bestaande waterwinningen, zoals bij Langerak en Bergambacht, gemeten dat de werkelijke maaiveld daling enkele millimeters per jaar bedraagt, terwijl het rapport schat dat dit tot maximaal 0,5 meter over 30 jaar kan oplopen. Dit verschil komt voort uit conservatieve aannames in het rapport, die leiden tot een worst-case scenario.

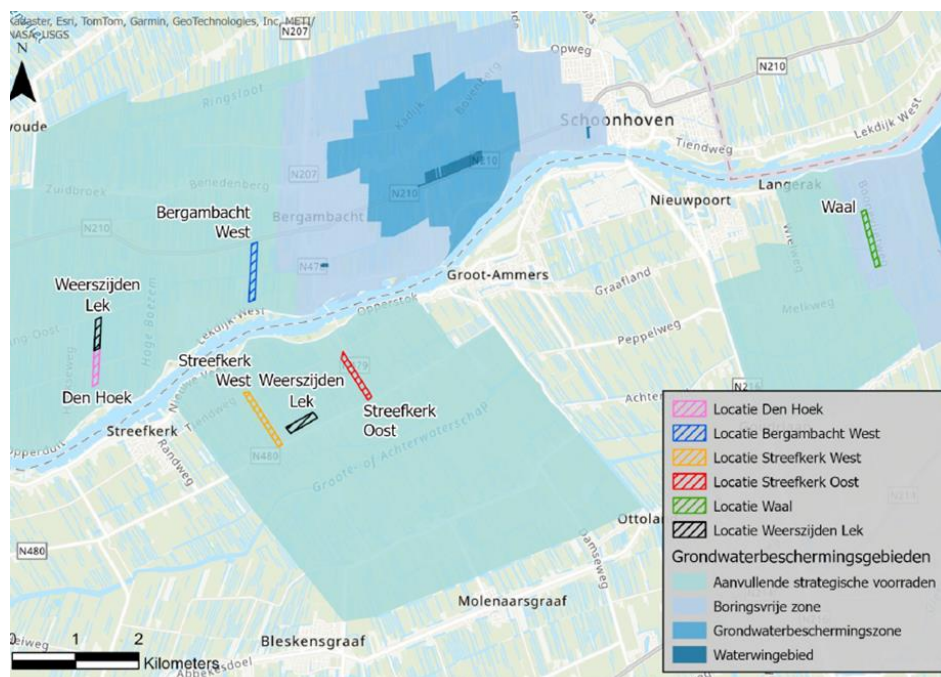
Position paper

Het onderzoek naar de milieueffecten is opgedeeld in twee fasen: de fase van het locatiekeuzeonderzoek en de fase van het inrichtingsonderzoek. Voor de transitie naar de tweede fase moet Oasen een keuze maken uit de zes locaties. Dit vereist de inbreng van belanghebbenden, waaronder de provincie, waterschappen, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Hun visies worden verzameld in de vorm van "Position papers". Deze documenten helpen Oasen om afwegingen te maken bij de uiteindelijke keuze van de voorkeurslocatie, waarbij ook de kosten van de alternatieven worden meegewogen om de drinkwatertarieven voor de samenleving zo laag mogelijk te houden. Betrokken partijen hebben met elkaar afgesproken hun Position paper aan te leveren met beantwoording van dezelfde set vragen, zodat deze naast elkaar gelegd kunnen worden en tegen elkaar kunnen worden afgewogen.

¹ [Oasen levert altijd onberispelijk drinkwater | Oasen.nl](https://oasen.nl)

Overwegingen bij de locaties

De door de provincie aangewezen Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) gebieden, waar de locaties zich bevinden, zijn geselecteerd op basis van de aanwezigheid van grote voorraden zoet grondwater, met een chlorideconcentratie onder de 150 mg/l, wat de wettelijke limiet voor drinkwater is.

Afbeelding 1: weergave van de locaties in ASV gebieden.

Het MER heeft de effecten onderzocht van een nieuwe drinkwaterwinning met een capaciteit van 8 miljoen m³ per jaar, evenals een variant van 2x4 miljoen m³ per jaar. De effecten op verschillende thema's, zoals grond- en oppervlaktewater, landbouw, natuur, en infrastructuur, zijn daarbij in kaart gebracht. De uitkomsten helpen Oasen om een weloverwogen keuze te maken voor de voorkeurslocatie, maar sluiten ook andere ASV-gebieden niet uit voor toekomstige waterwinning. Deze gebieden worden beschermd om voldoende zoet grondwater voor de toekomst te waarborgen.

❖ Voorkeurslocatie Waal

De voorkeur van Gedeputeerde Staten gaat uit naar locatie Waal omdat er minder effecten optreden op bebouwing, infrastructuur, waterkeringen en landbouw dan bij de andere locaties. Doordat er een verlaging van de grondwaterstand optreedt worden de omstandigheden hier iets droger en verbeteren deze voor de huidige landbouwgewassen. Bovendien is de totale maaiveldddaling hier minder aangezien de zettingsgevoelige laag dunner is, wat de impact op bebouwing, infrastructuur, waterkeringen en landbouw vermindert.

Toch zijn er ook nadelige effecten en aandachtspunten verbonden aan deze locatie:

- Weidevogelgebied: de locatie bevindt zich in een weidevogelgebied, en het MER toont aan dat de negatieve effecten op weidevogels hier het sterkst zijn van alle onderzochte locaties. Dichtbij liggen bovendien Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB) gesubsidieerde particuliere terreinbeheerders en een plas-drasgebied, waarop ook een negatief effect wordt verwacht.

- Grondwaterbeschermingszone en agrarische bedrijfsvoering: het oppervlak landbouwgrond wat in de grondwaterbeschermingszone komt te liggen is bij deze locatie het grootst. Na het in bedrijf gaan van de oevergrondwaterwinning en het vastleggen van de grondwaterbeschermingszone, gelden er momenteel geen beperkingen op het gebruik van meststoffen. Er treden wel beperkingen op in het gebruik van sommige toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Dit komt door restricties die het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) hieraan stelt.
- Natura 2000: De locatie scoort negatief op het criterium Natura 2000, met een gemelde impact op het Uiterwaarden Lek-gebied. Significante gevolgen voor habitattypen en soorten kunnen niet worden uitgesloten. Oasen stemt af met de Provincie Utrecht over de beoordeling van deze impact.
- Energiegebruik: Het indicatieve energiegebruik is negatief beoordeeld vanwege de grootste afstand tot het leidingennet, wat invloed kan hebben op de operationele kosten.

❖ *Den Hoek – locatie met grootste bezwaren*

Den Hoek is de locatie met de grootste bezwaren, waar kwetsbare natuur, waaronder nat schraalland en vochtig hooiland wordt ontwikkeld. De afname van de doelrealisatie is hier fors en de negatieve effecten komen voort uit de vermindering van kwel waar de bestaande en beoogde soorten sterk afhankelijk van zijn. In Den Hoek is nog zeker 6 jaar ontwikkelingsbeheer nodig om de uiteindelijke realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) op deze plek te verwezenlijken. De forse afname van het oppervlak aan aanwezige natuurbeheertypen moet dan geduid worden als ‘niet acceptabel’ zeker ook omdat er alternatieven zijn waar de afname in doelrealisatie minder groot is.

De ontwikkeling van het NNN in de Krimpenerwaard is complex en valt onder nadrukkelijke aandacht. Het aantasten van een recent gerealiseerd NNN-gebied zoals Den Hoek zou het vertrouwen tussen overheid, agrariërs, inwoners en natuurpartijen schaden. Bovendien zijn er aanzienlijke financiële middelen gemoeid met de ontwikkeling en inrichting van deze locatie, het is maatschappelijk onwenselijk om deze investeringen in gevaar te brengen.

Duiding van de andere locaties die niet onze voorkeur hebben:

❖ *Streefkerk West en Streefkerk Oost*

De bezwaren bij de locaties Streefkerk West en Streefkerk Oost zijn gerelateerd aan hun ligging nabij Natura 2000-gebied Donkse Laagten. Beide locaties zijn neutraal beoordeeld (score 0) op het criterium Natura 2000, maar er zijn zorgen over de impact op blauwgraslanden in de Donkse Laagten, vooral gezien de verwachting dat de provincie een grote opgave krijgt van het Rijk op het realiseren van blauwgraslanden binnen de provincie. Deze graslanden zijn zeer gevoelig voor wijzigingen in de hydrologische situatie. Onder andere bij het wegvallen van de kweldruk kunnen deze habitattypen verslechteren.

Daarnaast is er een toekomstige doelstelling voor de vogelsoort Grutto waarbij het gebied Donkse laagten als broed- en foerageergebied wordt aangewezen. Bij een verandering van de hydrologische situatie in de Donkse laagten kan het voedselaanbod afnemen, wat niet gunstig is voor deze doelstelling.

De huidige effectanalyse op de hydrologische situatie wordt bemoeilijkt door grote onzekerheden in de modellen die gebruikt zijn, vooral voor natte natuur, waar zelfs enkele centimeters verschil cruciaal kunnen zijn. Deze modelonzekerheid lijkt niet te zijn meegenomen in de effectbepaling op natuurtypen. De ligging van de blauwgraslanden tegen het invloedsgebied van winning Streefkerk-Oost aan, kan in combinatie met de modelonzekerheid uiteindelijk wel effect hebben op de blauwgraslanden en Grutto in de Donkse Laagten.

Naast de effecten op natuur zijn er bij Streefkerk West en Oost zorgen over impact die is berekend op de zetting van regionale keringen en op bebouwing en infrastructuur. Daarnaast worden de recente ervaringen met dijkversterkingsproject Kinderdijk Schoonhovenseveer in de overweging meegenomen.

NB: ondanks dat Streefkerk Oost in het MER als locatie met de minst negatieve effecten naar boven komt, kiezen wij op basis van bovenstaande overwegingen niet voor Streefkerk Oost als voorkeurslocatie.

Bergambacht West

Ten opzichte van de andere locaties zijn er bij Bergambacht West significant meer gebouwen binnen het berekende invloedsgebied (5000, ten opzicht van eerstvolgende locatie 2000) en is de berekende maaiveldddaling ook fors (voor meer dan 100 gebouwen een maaiveldddaling groter dan 10 cm meer dan 100 gebouwen ouder dan 1985 met een maaiveldddaling groter dan 7,5 cm).

Er zijn ook zorgen over de berekende effecten op provinciale infrastructuur, met name op de N210 tussen Krimpen aan de Lek en Bergambacht en de constructie waar die op ligt. Indien herstel nodig is zal dit ingrijpend en kostbaar zijn. Dat geldt ook voor de parallelweg van de N210.

Weerzijden Lek

De variant Weerzijden Lek ligt in de nabijheid van het NNN-gebied Den Hoek en het N2000-gebied Donkse Laagten. Ondanks een lagere verwachte winningshoeveelheid blijven zorgen bestaan over de effecten van het wegtrekken van kwelwater. De onzekerheden in het geohydrologisch model kunnen negatieve gevolgen hebben voor de natuurdoeltypen in deze gebieden, wat een risico vormt voor eerder gedane investeringen en doorlopen gebiedsprocessen.

Vervolg

Hoewel de uiteindelijke keuze van een locatie in eerste instantie bij Oasen ligt, raakt het onderwerp de wettelijke zorgplicht van de provincie voor een duurzame drinkwatervoorziening en de verantwoordelijkheid voor vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen. Er moet een gedragen keuze uit de betrokken partijen komen, waarbij een algemene afweging van maatschappelijke belangen centraal staat.

Voor een goed bestuurlijk gesprek is het essentieel om naast de inzichten uit het MER ook maatschappelijke, ruimtelijke, en economische aspecten in overweging te nemen. De gemeentelijke en waterschapsinbreng is cruciaal, net als de inbreng van natuur- en landbouworganisaties uit de klankbordgroep. Het eerste gesprek hierover wordt gepland op 4 december 2025, waarbij Oasen beoogt om in februari 2026 een voorkeurslocatie te kiezen.

Door uw Staten is verzocht om de nieuwe oevergrondwaterwinning van Oasen te bespreken in de Statencommissie Landelijk Gebied in Q1 2026. De informatie uit deze brief en het Position paper, wordt met een brief aangevuld met verzoeken die zijn gedaan door de BBB-fractie, zoals:

1. De actuele status van de planvorming rondom de nieuwe oevergrondwaterwinning in Zuid-Holland (locaties, planning, bevoegd gezag);
2. De belangrijkste milieueffecten en resultaten van het alternatievenonderzoek, waaronder verzilting, bodemdaling en impact op de landbouw;
3. De wijze waarop bewoners, agrariërs en waterschappen tot dusver zijn betrokken, en welke compensatie- of schadeafhandelingsprocessen zijn ingericht;
4. De aansluiting van deze trajecten op het Regionaal Waterprogramma 2022–2027 en de provinciale strategie voor drinkwaterzekerheid.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

Bijlagen

Position paper nieuwe oevergrondwaterwinning Oasen